

Lietuvos psichologų kongresas

Recenzuota kongreso
medžiaga

2025 m. balandžio 25-26 d.
Vilnius

Lietuvos
psichologų
sąjunga

VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA

Filosofijos
fakultetas

EuroPsy
Akredituotas renginys 2025/062

Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai:

Lietuvos psichologų sąjunga
Vilniaus universitetas

Mokslo komitetas (pranešimų santraukų recenzentai ir mokslinės programos sudarytojai):

prof. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė (pirmininkė) (VU)
doc. dr. Arvydas Kuzinas (MRU)
prof. dr. Dalia Antinienė (LSMU)
doc. dr. Giedrė Širvinskienė (LSMU)
prof. dr. Kristina Žardeckaitė-Matulaitienė (VDU)
doc. dr. Loreta Gustainienė (VDU)
doc. dr. Raimonda Petrolienė (LPS)
prof. dr. Reda Gedutienė (KU)
prof. dr. Rimantas Vosylis (MRU)
doc. dr. Roma Šimulionienė (KU)
prof. dr. Saulė Raižienė (VU)

Organizacinis komitetas:

Aina Adomaitytė (LPS)
Skaistė Jurevičienė (LPS)
Gabrielė Gudynaitė (VU)
prof. dr. Antanas Kairys (VU)
dr. Marija Turlinskienė (VU)
doc. dr. Raimonda Sadauskaitė (pirmininkės pavaduotoja) (VU)
doc. dr. Olga Zamalijeva (pirmininkė) (VU)

Už pranešimų turinį atsako pranešimų autoriai. Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai neprisiima jokios atsakomybės, susijusios su pranešimų santraukų kokybe ar informacijos tikslumu.

Copyright © 2025 [Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė, Olga Zamalijeva]. Published by Vilnius University Press
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.
<https://doi.org/10.15388/LPK2025>

Vilniaus universiteto leidykla,
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Knygos internete *knygynas.vu.lt*
Mokslo periodikos žurnalai *zurnalai.vu.lt*

LIETUVOS VYRESNIŲ ŽMONIŲ EIDŽIZMO IR SKAITMENINIŲ TECHNOLOGIJŲ NAUDOJIMO PATIRTYS

THE EXPERIENCES OF AGEISM AND DIGITAL TECHNOLOGY USE AMONG LITHUANIAN OLDER ADULTS

Gabrielė Gudynaitė* (Vilniaus universitetas), Vilmantė Pakalniškienė (Vilniaus universitetas), Olga Zamalijeva (Vilniaus universitetas).

* gabriele.gudynaite@fsf.stud.vu.lt

Įvadas. Įvairiapusis eidžizmo (senėjimo stereotipų, išankstinių nuostatų ir diskriminacinio elgesio prieš vyresnio amžiaus asmenis) poveikis vis dar mažai tyrinėjamas, ypač sąsajose su skaitmeninių technologijų (ST) naudojimu. Remiantis tuo, savo tyrimu siekėme pagerinti šios temos ištirtumą ir atskleisti Lietuvos vyresnių žmonių internalizuoto ir santykių eidžizmo patirtis sąsajose su skaitmeninių technologijų naudojimu.

Metodai. Tyrime buvo taikyta kokybinė strategija, grupinėse diskusijose dalyvavo skirtingų įgūdžių ir pasitikėjimo savimi technologijų srityje asmenys nuo 65 m. (4 vyrai ir 9 moterys).

Rezultatai. Rezultatai parodė, kad vyresnio amžiaus skaitmeninių technologijų naudotojams buvo būdingos įvairios internalizuoto ir santykių eidžizmo patirtys. Atsiskleidė daugialypis internalizuoto eidžizmo poveikis – išryškėjo jo veikiami elgesio, požiūrio, emociniai aspektai, kurie įvairiai trikdė ST naudojimą. Santykių eidžizmas reiškėsi subtiliai, bet ST naudojimą veikė panašiai kaip ir internalizuotas eidžizmas. Rezultatai atskleidė glaudų ryšį tarp asmens ir jį supančios aplinkos – kitų žmonių elgesys padėjo sustiprinti senėjimo stereotipus arba suteikė priešasčių juos paneigti. Įdomu tai, kad atsiskleidė ir prieštaringas eidžizmo poveikis – kai kuriems tiriamiesiems eidžizmo patirtys padėjo lengviau priimti technologines nesėkmes, skatino ieškoti būdų įveikti technologinius iššūkius ar labiau įsitraukti į ST naudojimą siekiant paneigti senėjimo stereotipus. Tyrime taip pat atsiskleidė skirtumai tarp savimi pasitikinčių, labiau įgudusių ir abejojančių savimi, mažiau įgudusių ST naudotojų eidžizmo patirčių. Šie atradimai kelia svarbą vyresnių žmonių skaitmeninės atskirties mažinimo iniciatyvoms atsižvelgti ir į eidžizmo mažinimą, pozityvios aplinkos, padedančios vyresniems žmonėms paneigti senėjimo stereotipus, kūrimą.

Išvados. Ateities tyrimai turėtų siekti paaiškinti, kodėl vieni žmonės konfrontuoja ir atsisilaiko prieš senėjimo stereotipus, kai kiti juos priima ir su jais tapatinasi, kaip tai veikia kitas vyresnių žmonių gyvenimo gerovės sritis.

Pagrindiniai žodžiai: eidžizmas; skaitmeninės technologijos; vyresni žmonės; senėjimas.